

רשימת ערכי המפתחות

אבר מן החי	לא תסור וגו' ועשית וגו'
אונס	מודה במקצת
אין איסור חל על איסור	משכון
א. כללי	נבילה
ב. מוסיף, כולל, בבת אחת	נדרים
ג. נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה	א. כללי
אינו זכוח	ב. הפלאה
איסורי אכילה	ג. התפסה
איסורי הנאה	ד. קדושה, מעילה בקונמות, פדיון
אכילה	ה. היתר חכם והפרת בעל
ארור אשר לא יקים וגו' ברי'	ספקות
בשר בחלב	עד אחד
גיד הנשה	עדות
גרמא	עשה דוחה לא תעשה
דברים שבלב	פיקוח נפש
דיינים	צדקה
הודאת בעל דין	ציצית
הזמה	קים לי' בדרכה מיני'
הקדש	קרבנות
זמן גרמא	שבועת ביטוי
חלה	שבועת שוא
חמץ	שבועת העדות
חצי שיעור	שבועת הדיינים
טענה	שבועת השומרים
טריפה	שבת
ידות	שחיטה
ילפותות	שטרות
כסף	שליחות
	תופס לבעל חוב
	תרומות ומעשרות
	תרי"ג מצות

מפתחות

אפילו לענין המדריגה של איסור אבל הרי זה נקרא שיש כאן מיהא סיבת האיסור של האיסור השני.

נ"ה (קטע "ועכ"פ"), נ"ז.

דברי הבית הלוי שהיכא ששניהם הם מין אחד של איסור (כגון שתי שבועות), אין השני חל אפילו לענין המדריגה של איסור, אבל היכא שהם ב' מיני איסור, השני שפיר חל לענין המדריגה של איסור.

ק"ז בתחילתו, וסק"א (קטע "ולכן הסיק").

ביאורים בלמה קוברים אותו בין רשעים גמורים.

ק"ז בתחילתו ובסק"א (קטע "והבית הלוי") סק"ב (קטע "והנה הסמך").

ביאור המחלוקת בין רבי יוסי ורבי שמעון אם קוברים אותו בין רשעים גמורים (רבי יוסי) או לא (רבי שמעון).

ק"ז סק"ב.

בענין אם אין איסור חל על איסור הוא חסרון רק בתחילת החלות של האיסור השני, או האם זה חסרון בעצם יכולת האיסור השני להתקיים, ונפ"מ בזה.

ס"ב.

בענין היכא שהאיסור השני הוא על אותו מעשה אבל משום אופי אחר, וכגון היכא שהוציא אוכל בפיו בשבת ובלעו, דהאיסור של שבת אינו משום האופי של אכילה שיש בבליעתו אלא משום שבליעתו היא הנחתו.

ס"ג (קטע "מיהו תוסי").

קושיית הריצב"א איך חל האיסור של אבר מן החי על האיסור של אינו זבוח (למ"ד שבהמה בחיי' לאו לאברי' עומדת), דהא האיסור של אינו זבוח נמצא כאן גם לפני שנקטעה האבר, ואפילו למ"ד לאברי' עומדת אבל האיסור של אינו זבוח נמצא כבר בהיותו במעי אמו משא"כ האיסור של אבר מן החי.

נ"ה, נ"ו.

אבר מן החי

דברי הריצב"א שגם המ"ד שסובר שבהמה בחיי' לאברי' עומדת מודה שבמעי אמה אינה עומדת לאברי'.

נ"ו.

קושיית הריצב"א איך חל האיסור של אבר מן החי על האיסור של אינו זבוח (למ"ד שבהמה בחיי' לאו לאברי' עומדת), דהא האיסור של אינו זבוח נמצא כאן גם לפני שנקטעה האבר, ואפילו למ"ד לאברי' עומדת אבל האיסור של אינו זבוח נמצא כבר בהיותו במעי אמו משא"כ האיסור של אבר מן החי.

נ"ה, נ"ו.

אונס

בענין אם היכא שהוא גרם והביא את עצמו למצב של אונס הרי זה נחשב בגדר אונס, ואם חשיב אונס האם מותר לו בתחילה להביא את עצמו לידי כך.

נ"ט (קטע "והנה יש לעיין").

אין איסור חל על איסור

א. כללי

ב. מוסיף, כולל, בבת אחת

ג. נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה

א. כללי

בענין אם אע"פ שאין איסור חל על איסור אבל היינו רק לענין העונש אבל המדריגה של איסור שפיר חלה.

מ"ח (קטע ראשון וקטע "והנה הבית הלוי" וקטע "והנה בנדרים"), נ"ב, ק"ב, ק"ז.

הדרך שאע"פ שאין איסור חל על איסור

בענין איך חלים האיסורים של נבילה וטריפה על האיסור של אינו זכות. נ"ה, נ"ה* סק"ד.

ב. מוסיף, כולל, בבת אחת

הדעה שצריכים שהציור של הכולל יהי קיים עכשיו, ולא בהעבר או בעתיד. ל"ט, צ"ט.

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).

צ"ט (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

דברי התוס' רי"ד והשאגת ארי' שהטעם למה אם שני האיסורים באים בבת אחת שניהם חלים הרי זה משום שהי מינייהו מפקית. נ"ז.

הדרך שכדי להחשב בבת אחת מספיק בזה שהסיבה של האיסור השני נמצאת כאן כבר, אע"פ שגוף האיסור עוד לא חל. נ"ז.

בענין אם מה שאיסור חל על איסור בכולל (וכן מוסיף) הוא דבר של סברא, או האם זה הלכה למשה מסיני. ובענין מה הוא הגדר של ההלכה למשה מסיני הנ"ל.

נ"ב.

בענין היכא שאח"כ התבטל הציור של הכולל האם האיסור השני נפקע.

ס"ב.

ביאור סברת ריש לקיש שרק באיסורי התורה נאמר שאיסור כולל חל, אבל איסור שאדם עצמו יוצר ע"י שבועה אינו יכול לחול על איסור אחר אפילו אם הוא איסור כולל, ודלא כרבי יוחנן.

נ"ב, ס"ו.

ג. נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה

בענין שבועה על שבועה ע"י בערך שבועת סקי"א.

בענין שבועה לא לאכול חצי שיעור של איסור, ע"י בערך חצי שיעור.

בענין אם שבועה או איסור חל על איסור עשה.

שבועות: נ"ה* סק"ו.

בענין למה שבועה לבטל את המצוה חשיבא שבועת שוא.

פ"ו, קכ"א (קטע ראשון).

שיטות הראשונים בנשבע לקיים את המצוה: האם נתמעט רק מקרבן, או האם גם ממלקות, או האם אפילו מאיסור שבועה.

מ"ח (קטע "ברם לכאורה"), ע', ק'.

בענין שבועה לא לעשות מצוה קיומית, דהיינו מצוה שאינו חייב לעשות.

קכ"ב.

דעות הש"ך, הפמ"ג, הנו"ב, האב"מ, והבית הלוי, בגדר "מושבע ועומד מהר סיני הוא": האם הכוונה היא להכלל של אין איסור חל על איסור או האם הכוונה היא לגדר חדש ואין השני חל אפילו לענין איסור.

מ"ח, נ' (קטע ראשון ולהלן שם), ס"ט (קטע "והנה לעיל"), ק"ב (קטע "ואם מושבע"), ק"ז (קטע "ג'") סק"ג.

גדר מחודש בהצד שמושבע ועומד הוא דין חדש, ושאינן הכוונה לאין איסור חל על איסור.

ס"ט (קטע "והנה לעיל").

בענין ה"מושבע ועומד" שהשביע הקב"ה, איך אותה שבועה חלה על האיסור היסודי, הלא אין איסור חל על איסור.

ק"ב (קטע "ולפי כל הנ"ל").

בענין אם החסרון של מושבע ועומד הוא רק בתחילת החלות של השבועה השני, או האם הוא דין בעצם היכולת של השבועה

השני' להתקיים, ונפ"מ במופלא הסמוך לאיש שנשבע שלא יאכל נבילות וטריפות, שהשבועה חלה כי עכשיו אינו מושבע ועומד, ושוב נתגדל, האם השבועה מתבטלת.

ס"ב.

בענין מי שנשבע לא לעבור עבירה שאינה פוסלת אותו לעדות, ועבר על שבועתו ע"י שעשה את העבירה, האם הוא נפסל לעדות עבור שעבר על שבועתו, דנהי שאין השבועה חלה משום שאין איסור חל על איסור, אבל לפי כמה אחרונים היינו רק לענין עונש, אבל המדריגה של איסור שפיר חלה, וא"כ יוצא שעבר על האיסור של שבועה, וא"כ האם זה פוסל אותו לעדות ולשבועה או לא.

ואם נאמר שבכלל אי אפשר לפוטרו משבועתו השני' מטעם אין איסור חל על איסור, כי העבירה של שבועת ביטוי אינה לא לעשות את המעשה שנשבע עליו אלא העבירה היא חילול הדיבור, ואפשר לפוטרו משבועתו השני' רק משום שנאמר דין חדש שאין שבועה חלה על שבועה (דהיינו על מה שהוא מושבע ועומד מהר סיני), א"כ דבר זה שלא שייך שבועה על שבועה פוטר אותו לגמרי וגם המדריגה של איסור אין כאן על שבועתו השני', וא"כ לפ"ז אינו נעשה חשוד לעדות ושבועה עבור שבועתו השני'. מיהו אולי כיון שהוא עצמו חשב שבועתו שפיר חלה הרי זה שפיר פוסל אותו.

ק"ב.

דברי הרמב"ם שבנשבע שלא לאכול נבילות, אע"פ שאין השבועה חלה לענין מלקות או קרבן, אבל אינה נחשבת שבועת שוא, וביאר הבית הלוי דהיינו משום שהשבועה השני' שפיר חלה לענין המדריגה של איסור.

מ"ח (קטע "והנה הבית הלוי"), ק"ז סק"ד.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל נבילות ונעשה חולה שיש בו סכנה דמותר לאכול נבילות, האם הוא צריך לשאול על השבועה.

מ"ח (קטע ראשון), ק"ז סק"ד.

בענין שיטת רבי יהודה בן בתירא שסובר ששבועה לקיים את המצוה חלה, מה הוא סובר בנשבע לא לעבור על עבירה.

ז' סק"ג, ע"ז (קטע "מיהו יש להמציא").

בענין שריב"ב מודה שאם נשבע שלא לקיים מצוה אין השבועה חלה.

ס"ח.

שהטעם למה נדר חל על מצות ולא אמרינן שיעשה את המצוה ויעבור על הנדר משום שעדל"ת הרי זה כי בנדר יש גם עשה וגם ל"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה.

נ"ט (קטע "והא דלא אמרינן").

שיטת הרמב"ן ש"קונם עלי ככר זו, קונם עלי ככר זו", חייב שנים, ודברי תוס' דלא כהרמב"ן.

מ"ח (קטע אחרון).

בענין שבועה שיתן צדקה לעניים, והנשבע שלא יתן.

ס"ז - ע'.

בענין שבועה שלא יתן צדקה לעני שהוא קרובו (אלא יתן לעני אחר).

ס"ט (קטע אחרון).

פירושו של הר"ן שאם נשבע ללמוד פרק מסוים, השבועה חלה, ולא אמרינן שהוא כבר מושבע ועומד ללמוד תמיד, ולא להסתפק בקריאת שמע שחרית וערבית, כי דבר זה נלמד מדרשה, ופירושו של הריטב"א שהטעם הוא משום שאינו מושבע ללמוד דוקא הפרק המסוים הזה.

ס"ט.

שיטת הריצב"א שהיכא שנשבע שלא יאכל מצה סתם, הרי הוא נאסר גם בליל פסח, אבל היכא שהזכיר בפירוש גם ליל פסח אין השבועה חלה.

נ"ט.

בענין אם בהציוור הנ"ל שהשבועה חלה כי לא הזכיר ליל פסח, הרי זה נחשב שהוא פטור ממצות מצה או האם הוא חייב רק שהוא אנוס מלקיים את חיובו. ומה הדין היכא שהאדם עצמו הכניס את עצמו להמצב של אונס כמו כאן.

נ"ט (קטע "והנה יש לעיין").

שיטת הר"י שהיכא שנשבע לא לאכול מצה, אפילו אם הזכיר גם ליל פסח, השבועה חלה, כי הדרך איך לעבור על השבועה היא בקום ועשה, אבל היכא שנשבע שיאכל והזכיר גם נבילות וטריפות, השבועה אינה חלה, כי הדרך איך לעבור על השבועה היא בשוא"ת, וביאור חילוקן. ס'.

בענין העומד בליל פסח ונשבע לא לאכול מצה, האם אמרינן שכוונתו היא רק לליל פסח. נ"ט (קטע אחרון).

אינו זבוח

דברי תוס' שיש איסור עשה של אינו זבוח מלבד הלאו של נבילה, ודברי הריצב"א שאין איסור עשה כזה. נ"ה, נ"ה* סק"ד, נ"ו.

בענין אם נאמר האיסור עשה של אינו זבוח גם על פחות מכזית, או האם פחות מכזית אסור רק משום האיסור הכללי של חצי שיעור.

נ"ה* סק"א* סק"ו.

בענין אם האיסור עשה נאמר גם על היכא שהוא אוכל שלא כדרך אכילה.

נ"ה* סק"א* (קטע 'והנה שיטת המהרש"ל").

בענין אם גם בחי' ועוף יש מצות עשה של שחיטה ואיסור עשה של אינו זבוח.

נ"ה* סק"ג.

בענין אם על טריפה ששחטה יש איסור עשה של אינו זבוח.

נ"ה* סק"ד סק"ה, נ"ז.

הקושיא שאם יש איסור עשה של אינו זבוח על טריפה ששחטה, איך חל האיסור של טריפה על האיסור עשה של אינו זבוח. נ"ה, נ"ה* סק"ד.

דברי המהרש"א ש"ל שהאיסור של טריפה חל רק לאחר שחיטת הבהמה בשעה שכבר אין עלי' האיסור עשה של אינו זבוח.

נ"ה* סק"ד.

דרך הפכית, והיינו שבטריפה מכיון שלא

שייך בה היתר שחיטה אין איסור עשה של אינו זבוח.

נ"ה* סק"ה.

ועוד קשה איך חל האיסור של נבילה על האיסור של אינו זבוח.

נ"ה.

בענין אם מה שהעובר במעי אמו אסור משום האיסור עשה של אינו זבוח הרי זה משום שסימני האם לא נשחטו או האם זה משום שהסימנים שלו עצמו לא נשחטו..

נ"ה* סק"ה.

בענין אם יסוד האיסור של אינו זבוח הוא שלא לאכול מבהמה בלי שנזבחו הסימנים, אשר לפ"ז האיסור של אינו זבוח שיש על עובר במעי אמו אינו אותו איסור שיש לאחר לידה כי נשתנו הסימנים שצריכים לשחוט כדי להתירו (והיינו הצד שהזכרנו שהזכרנו שבמעי אמו הרי זה משום סימני האם), , או האם יסוד האיסור הוא לא לאכול מבהמה שאין לה היתר שחיטה, אשר לפ"ז האיסור לא השתנה.

נ"ו.

בענין אם האיסור עשה של אינו זבוח קאי על היכא שלא עשה מעשה שחיטה, אבל היכא שחשיב מעשה שחיטה אין את האיסור עשה אפילו אם בפועל השחיטה לא הועילה להתיר באכילה, או האם האיסור קאי על היכא שלא חל ההיתר של שחיטה, וכוונת הפסוק היא שהוא עובר על האיסור עשה כל היכא שהוא אוכל בלי 'זבחת' שמביא לידי 'ואכלת', כלומר היתר אכילה. ונפ"מ בין שני הצדדים.

נ"ה* סק"ד.

איסורי אכילה

בענין 'שתי' בכלל אכילה, ובענין 'נפש לרבות את השותה', ובענין אם השיעור הוא כזית או רביעית.

מ"א, מ"ה, מ"ו (קטע 'עי"ל" ולהלן שם).

הדרך שהכוונה בשתי' בכלל אכילה היא שהמלה אכילה יכולה לשמש גם למלה עבוד שתי' בתורת מעשה שתי', א"נ שהתורה

החשיבה משקין כעוד סוג של אוכל שאוכל אותו בדרך מעשה שתי, ולכן השיעור הוא רביעית, אבל הכוונה בנפש לרבות את השותה אינה שהוא חייב על שתי בתורה מעשה שתי, אלא הכוונה היא שהתורה החשיבה גם שתי כמעשה אכילה, ומש"ה שיעורו הוא בכזית כמו מעשה אכילה.

מ"א (קטע "ויש לבאר"), מ"ז (קטע אחרון).

דברי המהרש"ל שלפי רבי שמעון שסובר שלוקין על כל שהוא ה"ה שלוקין על שלא כדרך, ובענין מה הדין אם אכל כל שהוא ואכל אותו שלא כדרך.

נ' (קטע "והנה עי' במהרש"ל" ולהלן שם), נ"ה * סק"א * (קטע "והנה שיטת המהרש"ל").

איסורי הנאה

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).

צ"ט (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

בענין אם השיעור של איסור הנאה הוא כזית (כלומר הנאה מחתיכה שהיא כזית), או הנאה שהיא שוה פרוטה.

כ"א (קטע "והנה רעק"א"), ל"ו (קטע "והקהלות יעקב").

דברי המהרש"ל שלפי רבי שמעון שסובר שלוקין על כל שהוא ה"ה שלוקין על שלא כדרך, ובענין מה הדין אם נהנה כל שהוא ואותה הנאה היתה שלא כדרך.

נ' (קטע "והנה עי' במהרש"ל" ולהלן שם), נ"ה * סק"א * (קטע "והנה שיטת המהרש"ל").

סברת רש"י למה אמרינן שמצות לאו ליהנות ניתנו.

נ"ה * סק"ב. בענין המחלוקת בין הר"ן והרשב"א אם אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו כשיש הנאת הגוף.

נ"ה * סק"ב. הדרך שלא אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו היכא שהמצוה היא רק מצוה קיומית.

נ"ה * סק"ב.

אכילה

בענין אם מה שאין אכילה בפחות מכזית הוא דין של שיעור, או האם פחות מכזית לא חשיב בכלל בגדר אכילה.

נ"ה * סק"א * (קטע "ועוד דבשלמא").

ארור אשר לא יקים וגו'

דברי הרמב"ן שהלאו קאי רק על מי שעובר בדרך כפירה.

נ"א * סק"ג.

דברי הרדב"ז בענין למה העובר על מה שחצי שיעור אסור מן התורה אינו מושבע ועומד על זה, דנהי שכתבו תוס' שהיינו משום שהאיסור הוא איסור קל, אבל למה אינו מושבע ועומד על זה משום שהוא עובר על ארור אשר לא יקים.

נ"א * סק"ג.

בריה

מחלוקת רש"י ותוס' למה חייבים על ברי' אע"פ שאין בה כזית.

כ"ט.

חקירה לפי רש"י מהו החידוש בזה שחייבים על ברי'.

כ"ט.

בענין הנשבע שלא יאכל, דלפי חכמים דר"ע חייב רק על כזית, האם חייב גם על ברי'.

כ"ט.

בשר בחלב

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה

שבלב, ובענין היכא שהוא אומר בתכ"ד שבלבו הי' אחרת.
מ"ו.
שדברים שבלב שפיר יכולים לעקור דברים שבלב.
מ"ו (קטע "עי"ל" ולהלן שם).

דיינים

דברי הירושלמי שילפינן שאשה פסולה לדון ממה שפסולה להעיד.
קכ"ו (קטע "והנה יש עוד טעם").
שילפינן שקטן פסול לדון ממה שפסול להעיד.
קכ"ו (קטע "והנה יש עוד טעם").
בענין אם אע"פ שב"ד מושיבים ת"ח משום כבודו, אכתי יש מידת חסידות על ת"ח למחול על כבודו ולעמוד.
ק"מ (קטע "ולפ"ז" ולהלן שם).

הודאת בעל דין

דרכו של הקצה"ח שבטענו חטין והודה לו בשעורין אע"פ שהוא פטור מדיני אדם אבל הרי הוא חייב בדיני שמים.
קכ"ח (קטע "והנה יש עוד נפ"מ").
הדרך שבטענו חטין והודה לו בשעורין הרי הוא חייב באמת מדינא רק שאין ב"ד רשאים לגבות ממנו.
קכ"ח (קטע אחרון).
בענין אם רבן גמליאל שמחייב בטענו חטין והודה לו בשעורין נתכוין לחייב רק שבועת מודה במקצת או האם גם בתשלומי שעורין.
קכ"ח (קטע "וי"ל שכוונתו").

הזמה

הדרך שעדות שאי אתה יכול להזימה אינה פסול בהגברא אלא פסול בההגדה,
שבועות: קכ"ו (קטע "והנה יש ליתן" ולהלן שם).
הסוברים שמדרבנן לא בעינן בדיני ממונות יכול להזימה.
שבועות: קכ"ו (קטע "ועי' עוד בב"ב").

אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).
צ"ט (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

גיד הנשה

בענין קושיית תוס' למה האיסור של גיד הנשה אינו חל על מוקדשין, כי אע"פ שהאיסור של מוקדשין חל קודם, במעי האם, לפני האיסור של גיד הנשה, אבל האיסור של גיד הנשה הוא איסור מוסיף משום שהוא מוסיף איסור לגבוה (ודברי המהרש"א שם).
צ"ט (קטע "וכעין זה").

גרמא

בענין אם שנים שכובשים עדותן חייבים לשלם רק מדיני שמים משום דחשיב גרמא או האם חייבים גם מדיני אדם משום דחשיב גרמא.
קכ"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).
דברי הנ"י בשם הרא"ה שכובש עדותו אינו חייב משום גרמי משום שלא עבר על איסור אלא רק לא קיים מצות גמילות חסדים, ושכוונת הרא"ה היא לשנים שכובשים את עדותם.
קכ"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

דברים שבלב

בענין המחלוקת אם דברים שבלב אינם דברים משום שאינו נאמן שכך הי' בלבו, או האם זה משום שאפילו אם הוא שפיר נאמן אבל אינו יכול לעקור את דיבורו, או האם זה משום דאמרינן שאינו גומר דעתו למה שנמצא רק בלבו.
מ"ו (קטע "מיהו הניחא").
בענין היכא שתכ"ד נוצר הוכחה כהדברים

הקדש

דברי הקובץ הערות ששייך להקדיש באופן שיהי' הקדש רק לגבי אדם אחד ולא לגבי שאר אנשים, ודברי הקהלות יעקב שנוקט שאינו יכול.

ט"ו סק"ב (קטע ראשון), כ"ח, ל"ו.

בענין שאע"פ שמהני הקדש בלב, אבל אם גמר בלבו להוציא בשפתיו ולא הוציא אין ההקדש חל.

צ"ז (קטע ראשון).

בענין אם כשאדם מקדיש הרי הוא נותן את הממונות להקדש ואילו הקדושה היא תוצאה מהממונות, או האם להיפך (וכן יש לחקור דאולי המקדיש פועל את שני הדברים בדרך ישיר).

כ"ה.

בענין הגמ' בנדה שהנהנה מהקדש עובר בכל יחל.

כ"ה.

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם יש מעילה על הוצאה מרשות הקדש בלי שיהנה (הראב"ד) או לא (הרמב"ם).

כ"א (קטע ראשון)

בענין אם תשלומי מעילה הוא ביסוד דינו משום גזילה מהקדש, או משום כפרה על עצם המעשה, והאם יש חילוק בין בדק הבית לקדושת מזבח בענין זה, ובענין מה הוא השיעור, דהיינו כמה הוא צריך להוציא או להנאות.

כ"א (קטע "עוד צ"ע" ולהלן שם).

הדעה שאע"פ שהשיעור של מעילה הוא שו"פ, אבל באכילה השיעור הוא כזית אע"פ שאין בו שו"פ, והדעה שצריכים שו"פ כי צריכים שתיפגם רשות הקדש.

ל"ו.

בענין ספק מעילה.

כ"א (קטע אחרון).

זמן גרמא

בענין אם חשיב זמן גרמא היכא שהמצוה מוגבלת לזמן מסוים רק בגלל סיבה צדדית. קב"ה.

חלה

בענין אם חייבים להפרשי חלה או האם זה רק מצוה קיומית אם הוא רוצה לאכול את העיסה.

נ"ה * סק"א (קטע "וכן לא קשה").

חמץ

דברי הרמב"ם שהשיעור של "נפש לרבות את השותה" בחמץ הוא כזית.

מ"א (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע "מיהו").

חצי שיעור

ביאור השילוב בין הדרשה של כל חלב ובין הסברא של חזי לאיצטורפי. ל"א.

בענין אם יסוד הדין של חצי שיעור אסור מן התורה הוא שמכל חלב ילפינן שכוונת התורה בכל איסור ואיסור היא לאסור גם חצי שיעור, או האם זה דין כללי על כל האיסורים שבתורה, ואם אכל חצי שיעור של נבילה שם האיסור אינו האיסור של נבילה אלא שם האיסור הוא האיסור החדש הזה.

נ' (קטע "ואפילו אם"), נ"א * סק"ז.

ואם זה דין כללי י"ל שיסוד הדין הוא איסור להתרחק מאיסורי תורה.

נ' (קטע "והנה אם" ולהלן שם).

דברי תוס' בשבועות שאפילו אם חצי שיעור אסור מן התורה אבל הרי הוא יותר קל אפילו מאיסור עשה.

ל"א (קטע "והנה תוס'"), נ', נ"א *

סק"א (קטע אחרון).

דברי תוס' שמהטעם הנ"ל אינו מושבע ועומד מהר סיני על חצי שיעור ושמש"ה שבועה לא לאכול חצי שיעור של איסור חלה.

ל"א (קטע "והנה תוס'"), נ', נ"א *

סק"א (קטע אחרון), נ"ה * סק"ו,

ס"ט (קטע אחרון), ק"ג, ק"ד.

דברי הר"ן שהוא משום שאין מושבע ועומד על כל דבר שנלמד מדרשה.

ל"א (קטע "והנה הר"ן"), ס"ט

(קטע "והנה הריטב"א").

בענין הנשבע שלא יאכל חצי שיעור של

איסור, למה לא אמריןן שהוא מושבע ועומד משום הלאו של לא תסור, וכן משום ארוור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת. נ"א*.

בענין אם נאמר גם בחצי שיעור של איסורים שבחולה שיש בו סכנה מאכילין אותו קל תחילה. נ" (קטע אחרון).

בענין המחלוקת אם יש איסור של חצי שיעור בשבועות ונדריים. ל"א.

טענה

הדרך שטענת קטן נחשבת טענת שמא. קמ"ו.

הדרך שטענת קטן גרע אפילו מטענת שמא. קמ"ו.

בענין אם "שמא" נחשב טענה. קמ"ה.

טריפה

עיינן עוד בערך אינו זבוח.

דברי הגר"ח שלענין אכילה אין השחיטה מוציאה את הטריפה מידי נבילה, והאיסור אכילה הוא האיסור של נבילה. נ"ה, נ"ה* סק"ד, נ"ז.

בענין אם לפי הגר"ח שחיטת טריפה מתירה את האיסור של אינו זבוח. נ"ה* סק"ד, נ"ז.

דברי המהרש"א ש"ל שהאיסור של טריפה חל רק לאחר שחיטת הבהמה בשעה שכבר אין עלי' האיסור עשה של אינו זבוח. נ"ה* סק"ד.

דרך הפכית, והיינו שבטריפה מכיון שלא שייך בה היתר שחיטה אין איסור עשה של אינו זבוח. נ"ה* סק"ה.

ידות

בענין יסוד הדין של ידות: האם גומרים דיבורו או האם מהני בתורת דברים שבלב. מ"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין המחלוקת בין תוס' והריטב"א אם אמר יד מוכיח, ושוב אמר שלא נתכוין לנדור. י"ג סק"ו, מ"ו (קטע "ועכ"פ").

ילפותות

בענין "איבעית אימא קרא, איבעית אימא סברא". מ"ג, מ"ד.

כסף

שבפחות משה פרוטה יש שני חסרונות, א', שאינו חפצא של ממון ושוויות, ב', שנאמר שיעור של פרוטה. י"ט, כ"א (קטע ראשון).

לא תסור וגו' ועשית

דברי הרמב"ם שלא תסור, וכן ועשית, קאי על כל מה שחז"ל קיבלו מהלכה למשה מסיני, וכן על מה שדרשו מהמדות שהתורה נדרשת בהן, וכן על מה שתיקנו או גזרו, ודברי הרמב"ן שחולק על זה, ובענין על מה קאי לפי הרמב"ן. נ"א*.

בענין למה לפי הרמב"ם נקטינן שספיקא דרבנן לקולא, הלא הספק הוא ספק דאורייתא, דהיינו אם יש כאן הלאו של לא תסור. נ"א* סק"ו.

בענין מה ששבועה שלא יאכל חצי שיעור של איסור חלה, למה לא אמריןן שהוא מושבע ועומד משום הלאו של לא תסור. נ"א*.

מודה במקצת

דברי שמואל שכוונת המשנה היא שהטענה צריכה להיות שתי כסף, והכפירה יכולה להיות רק שוה פרוטה, ודברי רב שכוונת המשנה היא שהכפירה צריכה להיות שתי כסף, וממילא הטענה צריכה להיות שתי כסף ופרוטה.

ק"ל, קל"א.

היכא שכפר בפרוטה והודה בפרוטה ועל השאר אמר איני יודע. ק"ל.

בענין היכא שחסר מהשתי כסף פחות משה פרוטה.

קמ"ג.

דברי שמואל שטענו שתי מחטין והודה לו באחת מהן חייב להשבע, לפיכך יצאו כלים למה שהן.

שבועות: קמ"ז.

בענין מה הדין לפי שמואל היכא שטענו מחט ופרוטה והודה בהמחט וכפר בהפרוטה האם הוא חייב שבועה על הפרוטה, וכן לפי רב מה הדין היכא שכפר כלי ופרוטה האם הוא צריך להשבע גם על הפרוטה.

שבועות: קמ"ז.

בענין אם חייב שבועה היכא שהודה וההודאה לא חייבה אותו ממון (וכן בענין אם שייך לפטור בכה"ג משום שלא גרע מהילך).

קכ"ח (קטע "וי"ל שכוונתו").

בענין אם סוברים שצריכים שההודאה תחייב אותו, האם סגי בזה שהודאתו מחייבת אותו רק מדיני שמים.

קכ"ח (קטע אחרון).

בענין הודה בקנס וכפר בממון, וכן אם הודה בממון וכפר בקנס.

קכ"ח (קטע "גם י"ל דס"ל").

בענין היכא שפטור על מה שהודה משום הדין של קים ל"י בדרכה מיני.

קכ"ח (קטע אחרון).

שיטת הר"י מיגש שאם הודה במקצת ונתן להתובע משכון על מה שהודה אין זה בגדר הילך.

קמ"ב.

משכון

שיטת הר"י מיגש שמלוה אינו קונה משכון שלא בשעת הלואה.

שבועות קמ"ב.

שיטת הר"ן שמשכון אינו קנוי להמלוה "ככסף לקנות בו אמה העברי".

שבועות קמ"ב.

נבילה

ע"ע בערך אינו זבוח.

בענין אם יסוד הלאו של נבילה הוא העובדא שאכל בהמה שלא נשחטה, או העובדא שאוכל דבר נחות דרגה של נבילה.

נ"ה.

בענין מה שנבילה סרוחה מותרת מהדרשה של הראוי' לגר קרוי' נבילה, האם הכוונה היא שבמציאות אינה נחשבת בגדר נבילה, או האם היא שפיר נחשבת נבילה רק שהתורה התירה.

ס"א.

נדרים

א. כללי

ב. הפלאה

ג. התפסה

ד. קדושה, מעילה בקונמות, פדיון

ה. היתר חכם והפרת בעל

א. כללי

בענין על איזה לאוין עוברים בשבועות ונדרים.

י"ח.

בענין אם הלאו של כל יחל הוא על עשיית המעשה או על חילול הדיבור.

א', ט"ז, י"ח (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם), ל"א (קטע "והנה אם היסוד"), מ"ח (קטע "ועי' באבני מילואים"), ק"ב (קטע "ולפי כל הנ"ל").

שמדרבנן נדר חל גם על דבר שאין בו ממש.

י', ע"ג.

בענין שני נדרים מצטרפין.

ל"ב, ל"ג.

ב. הפלאה

בענין אם עיקר לשון נדר הוא דוקא לשון "אסור", או דוקא לשון התפסה, או דוקא שניהם יחד (ואם לא אמר את העיקר לשון נדר הרי זה מהני רק מדין יד), ונפ"מ שיוצא מזה.

י"ג, ט"ו סק"ב (קטע "ואפשר לומר") סק"ג, כ"ז.

דברי הריטב"א שהתפסה בדבר האסור לא מהני משום שהם איסורי גברא.

ז' סק"ב, ט"ו סק"א.

בענין אם התפסה בדבר האסור הוא בגדר דבר שפוסל את הנדר, או האם סוף דינו הוא רק שלא מהני.

ז' סק"ב.

דברי המל"מ בענין האומר ככר זו אסורה עלי כנבילה.

ז' סק"ב, י"ג סק"ג.

הסוברים שאי אפשר להתפס בדבר שגם אם לא הי' דבר הנדרר הי' אסור גם מן התורה.

ז' סק"ב.

ד. קדושה, מעילה בקונמות, פדיון

הדרך שבקונם כללי תחילת הדין היא שהוא מחיל קדושה, וכתוצאה מזה החפץ נאסר, אבל בקונם פרטי תחילת הדין היא שהוא מחיל איסור, וכתוצאה מזה חלה קדושה.

ל"ד.

המחלוקת בין הר"ן והרא"ש בביאור "מקום שנוטלין עלי' שכר תפול הנאה להקדש", האם זה משום שהנאה שייכת ממש להקדש.

ט"ו סק"ב, ל"ו.

בענין מעילה בקונמות היכא שלא התפס בהקדש.

כ"ז.

בענין אם רבנן שסוברים אין מעילה בקונמות מודים שיש בהם קדושה רק שאין מעילה.

ט"ו סק"ב, כ"ח.

דברי הגמ' שמעילה בקונמות היא בשוה פרוטה, ודברי הר"ן שהיא בכזית, ודברי תוס' שבכל שהוא.

ל"ו.

דברי הקהלות יעקב שבאכילה, בקונם פרטי יש מעילה בקונמות אפילו בכזית, אע"פ שאין בו שוה פרוטה, ורק בקונם כללי צריכים פרוטה, כי קונם כללי הוא ממש ממון הקדש, וכן בשאר הנאות צריכים שו"פ.

ל"ו.

בענין שקונמות אין להם פדיון.

ל"ד.

בענין שיש לחקור בנוגע לכל שבועה ונדר אשר לא סגי בגמר בלבו אלא צריכים שיוציא בשפתיו וכדברי שמואל, האם הדבר שאוסר הוא העובדא שגמר בלבו, רק שנאמר תנאי שצריכים שיוציא בשפתיו, אבל גוף הנדר והשבועה הוא מה שגמר בלבו, או האם גוף הנדר והשבועה הוא מה שהוציא בשפתיו, רק שנאמר תנאי שצריכים לזה שגמר בלבו, או האם גוף הנדר והשבועה הוא צירוף שני הדברים יחד.

צ"ח (קטע) "והנה יש לחקור" ולהלן (שם).

בענין בנדרים הלך אחר לשון בני אדם. מ"ג.

בענין נדר בלשון שבועה ושבועה בלשון נדר. י"א, י"ב, ע"ב, ע"ג.

בענין מתי אומרים סתם נדרים להחמיר ומתי אומרים דהוי בגדר ידים שאין מוכיחות ולא הויין ידים.

י"ג סק"א.

ג. התפסה

שיטת הראשונים בענין המחלוקת בין אביי ורבא באם מתפס בשבועה מהני, האם הם חולקים גם בנדר, או האם בנדר מודה רבא דמהני.

ה', ו'.

בענין הגדר של התפסה: המשכת קדושה ואיסור, או משל.

ט"ו.

בענין אם עיקר לשון נדר הוא דוקא לשון "אסור", או דוקא לשון התפסה, או דוקא שניהם יחד (ואם לא אמר את העיקר לשון נדר הרי זה מהני רק מדין יד), ונפ"מ שיוצא מזה.

י"ג, ט"ו סק"ב (קטע) "ואפשר לומר" סק"ג, כ"ז.

שיטת הריטב"א ותוס' שהתפסה מיקרי רק כשהוא אומר זה כזה, אבל כשהוא אומר איסור נדרו בפירוש, ואפילו ע"י שהוא תולה בקרבן, וכגון כשהוא אומר זה אסור עלי, או זה עלי כקרבן, או זה אסור עלי כזה, הרי זה בגדר מפרש איסור נדרו ולא בגדר התפסה.

י"ד.

ה. היתר חכם והפרת בעל

בענין אם היתר חכם מהני משום שאיגלאי שהנדר הי' טעות, או האם זה בגדר עקירה למפרע, או האם זה בגדר עקירה מכאן ולהבא למפרע.

ק"ח, ק"ט.

בענין בעל מיגז גיז.

ק"ז סק"א.

בענין קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הראשונה, האם השני' חלה.

ק"ה, ק"ז.

נזירות

בענין אם נזירות הוא איסור גברא כמו שבועה, דהיינו שהוא אוסר על עצמו לשתות יין, או האם הוא איסור חפצא כמו נדר, דהיינו שהוא אוסר פיו לשתית יין, ושערו לתגלחת, וידו וגופו לנגיעה במתים (אי נמי שהוא אוסר את היין עליו וכן השער לתגלחת וכן מתים לנגיעה), או האם הוא תואר קדושה שהוא מחיל על עצמו והתורה היא שעושה את האיסורים.

י"ז, כ"ג, מ"ח (קטע) "ועוד קשה", ע"א.

בענין אם נחשב שהנזיר נדר לעשות תגלחת נזירות, או האם זה נחשב שהתורה חייבה אותו לעשות כן בסוף נזירותו ואינה מחמת שהוא נדר כן.

ק"א (קטע) "והנה בספרי" ולהלן (שם).

בענין אם נחשב שהנזיר נדר את הקרבנות שהוא חייב בהם בסוף הנזירות, או האם זה נחשב שהתורה חייבה אותו בהם ואינם מחמת שהוא נדר כן.

ק"א (קטע) "והנה בספרי" ולהלן (שם).

הדרך שאם סוברים שתגלחת מעכבת הרי זה משום שזה נחשב שהוא עצמו נדר לעשות את התגלחת, משא"כ אם סוברים שתגלחת אינה מעכבת הרי זה חיוב מצד התורה, והתורה לא דרשה כן לעיכובא, וכן קרבן אחד שמעכבתו מלשתות יין הרי זה

משום שזה נחשב חלק מנדרו, אבל יתר הקרבנות הם חיובים מצד התורה.

ק"א (קטע) "ומעתה לפ"ז י"ל" ולהלן (שם).

דברי הגמ' ברף כ"ח ע"א שכל עוד שלא הביא הנזיר את קרבנותיו או לא גילה, אם סוברים שתגלחת מעכבת, הרי הוא יכול לשאול על נזירותו כי אין זה נחשב בגדר "אכלה כולה" ושכבר גמר את הנזירות. ושכוונת הגמ' היא שלא הביא אפילו קרבן אחד, אבל אם הביא קרבן אחד הרי זה שפיר נחשב "אכלה כולה" כיון שהשאר אינם מעכבים.

ק"א.

הדרך שהדברים שמעכבים הרי הם נחשבים בכלל נדרו, ושזהו הטעם למה בלעדס אין זה נחשב בגדר אכלה כולה, ויכול הוא לשאול על הנזירות.

ק"א.

הדרך שאפילו אם גם מה שמעכב אינו בכלל נדרו, אבל אין זה נחשב בגדר "אכלה כולה" כי עוד יש עליו איסורי נזירות.

ק"א (קטע) "גם י"ל".

הדרך שאע"פ שאם גילח על אחת משלשתן יצא, אבל היכא שהקריב את כולן, ההיתר נעשה על ידי כולם.

כ"ד.

"נזיר שאמר שבועה שלא אוכל חרצן, בכמה".

ל"ט, מ"ה סק"א.

ספקות

לפי הרמב"ם שסובר שעל דינים דרבנן עוברים על הלאו של לא תסור, למה אמרינן שספיקא דרבנן לקולא, הלא הספק הוא ספק דאורייתא, דהיינו אם יש כאן הלאו של לא תסור.

נ"א*.

עד אחד

אם החיוב הוא להשבע כנגד העדאת העד, או האם החיוב הוא להשבע נגד טענתו של הבעל דין היכא שיש ע"א שמסייעו שבועות קמ"ה.

בענין אם עד אחד על ממון מחייב בעיקרו שבועה, או האם הוא מחייב ממון רק שהתורה נתנה להבעל דין את היכולת לפטור את עצמו ע"י שבועה.

קכ"ז, קכ"ח (קטע "וכדברי רעק"א").

ביאור המ"ד בשבועות דף ל"ב ע"א שסובר שע"א "לממונא הוא דאתא".

קכ"ז.

בענין אם עד אחד מחייב שבועה אפילו בשוה פרוטה, או האם צריכים שתי כסף כמו בשבועת מודה במקצת.

קמ"ד.

בענין שאין נשבעין שבועת ע"א עך קרקעות.

קמ"ד.

בענין שבועת ע"א על תביעת קטן ועל תביעת שמה.

קמ"ה (תביעת שמה), קמ"ו (תביעת שמה ותביעת קטן).

עדות

בענין אם שנים שכובשים עדותן חייבים לשלם רק מדיני שמים משום דחשיב גרמא כמו עד אחד שכובש עדותו, או האם הם חייבים גם מדיני אדם משום דחשיב גרמי.

קכ"א (קטע "והנה בכ"ק" ולהלן (ש).

דברי הנ"י בשם הרא"ה שכובש עדותו אינו חייב משום גרמי משום שלא עבר על איסור אלא רק לא קיים מצות גמילות חסדים, ושכוונת הרא"ה היא לשנים שכובשים עדותן.

קכ"א (קטע "והנה בכ"ק" ולהלן (ש).

בענין אם אומרים נמצא אחד מהם קרוב או פסול כולם פסולים גם היכא שאינו פסול בגופו אלא שהגדתו נפסלה, וכגון היכא שנפסל משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה.

קכ"ו (קטע "והנה יש ליתן" ולהלן (ש).

בענין למה אם חתם אחד מן העדים על הגט שלא לשמה לא אמרינן בטלו כולם.

קכ"ו (קטע "ועי' עוד בדו"ח").

דברי הנו"ב שאם אחד מהעדים פסול בפסול דרבנן לא אמרינן בטלו כולן.

קכ"ו (קטע "והנה השיטה").

הטעם למה קטן פסול לעדות.

קכ"ו (קטע "ועי' עוד בכ"ב").

בענין היכא שהי' בשעת ראי' עשאא"ל.

קכ"ו (קטע אחרון).

שהיכא שקיבל על עצמו שבעל דינו יהי' נאמן בשבועה, לאחר שנשבע אינו יכול לחזור בו כי זהו מה שנקרא גמר דין לגבי שבועה.

שבועות: ק"מ (קטע ראשון).

עשה דוחה לא תעשה

דברי האחרונים שאע"פ שעשה דוחה לא תעשה, אבל אם לא נתכוין לקיים את העשה לפי המ"ד שסובר שמצות צריכות כוונה, או אם נתכוין שלא לצאת, והרי הוא לוקה על הלאו.

צ"ה (קטע "והנה כבר כתבו").

פיקוח נפש

בענין אם איסורי התורה הותרו במקום פיקוח נפש או רק נדחו.

צ"ה (קטע "ולכאורה יש לומר").

בענין מה דינו של חולה שיש בו סכנה שעובר על איסור לא לשם פיקוח נפש אלא כדי לעבור במזיד.

צ"ה (קטע "ולכאורה יש לומר").

בענין היכא שעובר לשם פיקוח נפש, אבל לא איכפת לו מהאיסור, אלא הי' עובר גם בלא פיקוח נפש.

צ"ה (קטע "ואם נאמר").

צדקה

שיטת הרמב"ם ש"לא תאמץ ולא תקפוץ" קאי רק על היכא שעני ביקש צדקה והוא מסרב מלתת, אבל אם סתם אינו נותן מעצמו צדקה אינו עובר על לאו אלא רק על עשה.

ג"ה* סק"ו.

בענין ידות בשבועה, עי' בערך ידות - ידות בשבועה.

בענין הפרת אב ובעל, עי' בערך נדרים - הפרת אב ובעל.

א. לא תשבעו בשמי לשקר, ולא יחל

ב. איתי' בלאו והן

ג. שבועה על העבר

ד. חלות השבועה

ה. ההפלאה

ו. "האדם בשבועה"

ז. דברים שבלב

ח. ההעלמה

ט. קיום השבועה

י. אכילה ושתי'

יא. שבועה על שבועה

יב. היתר חכם

א. לא תשבעו בשמי לשקר, ולא יחל

בענין על איזה לאו או לאוין עוברים בשבועת ביטוי.

י"ח.

בענין אם הלאו של בל יחל (וכן לא תשבעו בשמי לשקר) הוא לאו על המעשה או לאו על חילול הדיבור.

א', ט"ז, י"ח (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם), ל"א (קטע "והנה אם היסוד"), מ"ח (קטע "ועי' באבני מילואים"), ק"ב (קטע "ולפי כל הנ"ל").

בענין הנשבע שלא יאכל ועבר ואכל, האם הקרבן בא לכפר על בל יחל, או על לא תשבעו בשמי לשקר, או על שניהם, וכמה נפ"מ בדבר.

צ"ד.

בענין אם שייך שיהי' חייב על שבועת ביטוי רק קרבן ולא מלקות כמו ששייך ציורים שחייב רק מלקות אבל לא קרבן. ע' (קטע "והנה האפיקי ים").

גדר חדש במצות צדקה..

ס"ט (קטע "ואולי יש ליישב").

ציצית

בענין אם היסוד של מצות ציצית הוא מצות הטלת ציצית אחרי שהוא לבוש בהטלית,, ולפ"ז הרי זה מצוה חיובית, או האם יסוד המצוה הוא לעשות מעשה לבישה עם טלית מצויצת אם הוא רוצה ללבוש את הטלית אשר לפ"ז הרי זה מצוה קיומית.

נ"ה* סק"א (קטע "ואין להקשות").

קיום לי' בדרבה מיני'

הדרך שבאמת מדינא הרי הוא חייב בהתשלומין, רק שגזירת הכתוב היא שב"ד אינם גובים ממנו.

שבועות: קכ"ח (קטע אחרון).

בענין אם הוא חייב לשלם מדיני שמים היכא שהוא פטור מדיני אדם משום קלב"מ.

קכ"ח (קטע "והנה יש עוד נפ"מ").

קרבנות

בענין אם צריך להתודות על השם של הלאו או האם מספיק בזה שהוא מתודה שעבר על לאו.

י"ח, צ"ד (קטע ראשון).

בענין אם הכוונה בהתנאי של "חוזר מידיעתו" היא רק שלא יהי' מומר או האם גם מה שאינו חוזר מידיעתו משום סיבה אחרת הרי זה גורם שאין עליו חיוב חטאת.

צ"ו (קטע "מיהו יש לפרש" וקטע "מיהו הראב"ד").

שבועת ביטוי

בענין נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה, עי' בערך אין איסור חל על איסור בסק"ג.

ב. איתי' בלאו והן

בענין אם העובדא שהשבועה אינה בלאו והן הרי זה הסיבה למה אין חיוב משום שבועת ביטוי, או האם זה סימן שעל תוכן כזה לא חייבה התורה, ואת הסיבה אין אנו יודעים.

פ' (קטע "והנה יש לחקור"), פ"ד.

דברי הר"ן בנדרים שצריכים איתי' בלאו והן רק כדי לחייב קרבן, אבל מלקות חייבים אפילו אם השבועה אינה בלאו והן, ודברי תוס' במכות דף כ"ב שאין מלקות, ודברי הרמב"ן שאפילו איסור ליכא, רק שעובר משום שם לבטלה.

מ"ח (קטע "ברם לכאורה" וקטע "והנה בנדרים"), ע', ע"ו, ע"ז, ק', ק"א.

הדרך שאם בצד ההן חייבים משום שבועת ביטוי, וכן בצד הלאו, אבל בצד הלאו גם אם לא ה' חייב משום שבועת ביטוי ה' חייב משום שבועת העדות, אין זה נחשב איתי' בלאו והן.

ע"ט (קטע "והנה הרי"ף").

בענין היכא ששבועתו הסתמית כוללת שלא יעשה כמה פרטים, ורק חלק מהפרטים איתנהו בהן, האם מספיק בזה כדי שכל השבועה תחול, וביאור הצדדים ש"ל בזה.

נ"ג, נ"ד (קטע ראשון).

הדרך שכדי להחשב ישנו בהן מספיק בזה שהוא יכול להשבע את צד ההן בנוסח אחר אע"פ שבהנוסח שנשבע בו את הצד של לאו לא ה' יכול להשבע לצד ההן.

נ"ד (קטע אחרון).

ג. שבועה על העבר

בענין המחלוקת בין רבי ישמעאל ורבי עקיבא אם חייבים על שבועה על העבר (ר"ע) או לא (ר"י) - הילפותות שלהם.

פ"ג.

דרך בסברא איך לבאר את מחלוקתם.

פ"ד.

הדרך ששבועה לשעבר בשקר דומה לשבועת שוא.

פ"ה.

בענין דעת שמואל שחייב על שבועה על העבר רק אם איתי' גם בלהבא - מנא לי' דבר זה. וכן באם הוא סובר גם שחייב על שבועה על להבא רק אם איתי' גם על העבר. וכן מה הדין לדידי' היכא שנשבע על העבר, והיום אינו בלהבא אבל מחר שפיר יוכל לישבע שבועה זו על להבא.

ע"ד.

בענין ש"ל שאם נשבע שבועת ביטוי על העבר, ואיתא בלהבא רק בתורת שבועת שוא, וכן אם נשבע שבועת ביטוי לצד הלאו, ואיתי' בצד ההן רק בתורת שבועת שוא, שסגי בזה, אבל אם שבועת ביטוי לצד ההן איתי' בלאו רק בתורת שבועת העדות, לא סגי בכ"י, ואין זה נחשב שהשבועה איתי' בלאו והן.

ע"ו, ע"ח, ע"ט (קטע "והנה הרי"ף").

בענין הנשבע על העבר, היכא שהוא סבור שהוא נשבע אמת, והיכא שהוא יודע שהוא נשבע לשקר והוא גם יודע שיש על זה איסור עשה אבל אינו יודע שיש על זה לאו, והיכא שהוא יודע שיש על זה לאו אבל אינו יודע שיש על זה חיוב קרבן, האם יש גם בצדדים אלו חיוב קרבן.

צ"ד.

ד. חלות השבועה

בענין אם בשבועת ביטוי להבא ההפלאה מחילה את השבועה מחדש בכל רגע ורגע, או האם היא חלה בתחילה על כל הזמן שנשבע עליו.

ס"ב.

ובאמת יש לחקור בזה, דהיינו האם היכא שנשבע שלא יאכל מחר הרי זה נחשב שהשבועה חלה כבר היום, דהיינו שהיום חלה שבועה שמחייבת אותו לאכול מחר, ושעת חלות השבועה היא עכשיו היום, ושעת הקיום היא מחר, או האם בכ"ג עצם השבועה והחיוב לאכול מחר חלה רק מחר, והדיבור היום קובע שמחר תחול עליו השבועה, והאם יש בזה חסרון של כלתה

אמירתו כמו שיש חסרון של כלתה בקנינים.

צ"ט (קטע "ועכ"פ לכאורה"), ק"ה.

דברי רש"י שאם הזכיר בשבועתו כמה פרטים יש כאן שבועה נפרדת על כל פרט ופרט, ולכן חייב על כל אחת ואחת.

מ"ט.

בענין הנשבע שלא יאכל, האם שבועתו מתפרשת כשבועה על כל מאכל ומאכל שבעולם (אע"פ שאם אכל כמה מאכלים הרי הוא חייב רק אחת, ואינו חייב על כל אחד ואחד כמו היכא שהזכיר בפירוש כמה מאכלים).

נ"ג.

ה. ההפלאה

בענין "מבטא שבועה".

ד'.

בענין נדר בלשון שבועה ושבועה בלשון נדר.

י"א, י"ב, ע"ב, ע"ג.

הדרך בתוס' ששבועה בלשון נדר היא שבועה שהיא איסור חפצא.

ע"ב.

ו. "האדם בשבועה"

בענין למה צריכים את הדרשה של האדם בשבועה כדי לפטור אונס, הלא בכל התורה כולה אונס פטור מולנערה לא נעשה דבר.

פ"ז.

דברי הבעל המאור שהטעם למה יש פטור של האדם בשבועה הרי זה כי אדעתא דהכי שיהי' אונס לא נשבע.

קט"ו.

ז. דברים שבלב

בענין שיש לחקור בנוגע לכל שבועה ונדר אשר לא סגי בגמר בלבד אלא צריכים שיוציא בשפתיו וכדברי שמואל, האם הדבר שאוסר הוא העובדא שגמר בלבד, רק שנאמר תנאי שצריכים שיוציא בשפתיו, אבל גוף הנדר והשבועה הוא מה שגמר בלבד, או האם גוף הנדר והשבועה הוא מה שהוציא בשפתיו רק שנאמר תנאי שצריכים

שגמר בלבד, או האם גוף השבועה והנדר הוא צירוף שני הדברים יחד.

צ"ח (קטע "והנה יש לחקור" ולהלן שם).

גמר בלבד להוציא פת חטין והוציא פת שעורין.

צ"ח.

בענין אם נאמן לומר שנתקל בלשונו.

ב', ג'.

בענין נשבע שלא יאכל (אשר זה כולל גם שתי' כי שתי' היא בכלל אכילה), ובתכ"ד אמר או הוכיח שכונתו היתה רק לאכילה ולא לשתי', ובענין היכא שאמר או הוכיח כן רק לאחר שעבר תכ"ד.

מ"ו.

ח. ההעלמה

ביאור המחלוקת בין רב יוסף ואב"י אם חייבים על העלם חפץ.

פ"ט.

בענין שתי הלשונות של אב"י בענין העלם שבועה ולא העלם חפץ.

צ'.

בענין העלם זה וזה בידו.

צ"א, צ"ב.

שיטת הרמב"ם בהעלם שבועה והעלם חפץ.

צ"ג.

ט. קיום השבועה

דברי הרמב"ם שאם ראובן נשבע שלא יכנס שמעון לביתו, ונכנס שמעון, הרי ראובן פטור מפני שהוא אנוס, ושמעון חייב. והביאור שחוק ממה שהנשבע עובר על כל יחל ועל לא תשבעו בשמי לשקר על חילול דיבורו, הרי הוא יוצר גם איסור גברא על עשיית המעשה, ובהציוור הנ"ל הרי הוא יוצר איסור גברא זה על חבירו.

צ"ד.

בענין שתי שבועות אין מצטרפין.

ל"ב, ל"ג.

שהיכא שנשבע לעשות דבר מסוים, הרי הוא צריך בעצמו לעשותו ולא מהני לזה שליחות.

קי"א (קטע אחרון).

בענין שבועה שלא אוכל ואכל עפר.

ל"ז, ל"ח.

בענין שבועה שאוכל ואכל עפר.

ל"ח.

בענין שבועה שאכלתי ונתגלה שאכל עפר.

ל"ח.

שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות.

ל"ז, מ', נ"ג.

בענין שבועה שאוכל ואכל נבילות וטריפות.

נ"ג, נ"ד (קטע ראשון), נ"ט (קטע

"ובדברי הריצב"א" וקטע

"ועכ"פ"), ס"ד, ס"ה.

בענין נשבע על הככר ומסתכן עלי.

צ"ה.

בענין נשבע על הככר ומצטער עלי.

צ"ו.

בענין היכא שנשבע שלא אוכלנה לככר זו,

ונשרפה כל הככר חוץ מהמשהו האחרון,

האם יש איסור לאכול אותו משהו.

ק"ג.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל ככר

מסוימת, האם יש איסור לאכול חלק ממנה

משום איסור חצי שיעור. וכן היכא שנשבע

שיאכל את הככר ונשרפה חצי' האם הוא

חייב לאכול את מה שנשאר.

ק"ג, ק"ו.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל ככר שלימה

ואכל חלק ממנה, שאפילו אם נאמר שעבר

בזה על איסור חצי שיעור, אבל אין איסור

לאכול עוד קצת, אלא יש רק איסור לגמור

את כולה.

ק"ו (קטע אחרון).

בענין שהנשבע שיאכל ככר יצא ידי נדרו

כל שלא השאיר כזית אלא רק פחות מכזית.

וכן אם נשבע שלא יאכל ככר ואכל הרי

הוא עובר על השבועה אפילו אם השאיר

קצת שהוא פחות מכזית. ובכל זאת אם

אכל גם את המעט האחרון גם זה נחשב

חלק מקיום או ביטול השבועה.

ק"י.

בענין שבועה שלא אוכל ככר זו אם אוכל

את זו.

ק"ב, ק"ג, ק"ד, קט"ז.

י. אכילה ושתי'

אמר רבי חייא בר אבין אמר שמואל

שבועה שלא אוכל ושתה חייב.

מ"א, מ"ה.

בענין אם השיעור הוא כזית או רביעית.

מ"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן

שם).

דברי הרמב"ם שאם נשבע שלא ישתה

השיעור הוא רביעית.

מ"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן

שם).

יא. שבועה על שבועה

"שבועה שלא אוכל, שבועה שלא אוכל".

מ"ח (קטע "והנה בנדרים דף י"ז").

"אמר רבא אם נשאל על הראשונה שני

חלה עליו".

ק"ה, ק"ז.

בענין ספיקת רבה שאם הבעל הקים לה ב'

פעמים ונשאל על ההקמה הראשונה האם

השני' חלה.

ק"ה, ק"ז.

דברי הש"ך בשם המהר"ם מינין שבשבועה

על שבועה אע"פ שאם שאל על הראשונה

חלה השבועה השני', אבל היינו רק בשאלת

חכם כיון שהיא עוקרת את השבועה

הראשונה למפרע, אבל לא בהפרת הבעל.

ק"ה (קטע "והנה חזינן"), ק"ז סק"א

(קטע ראשון וקטע "ולכן הסיק").

דברי הריטב"א בשם תוס' שדייקו מרש"י

שאם אכל את הככר לפני ששאל על

הראשונה, ושוב שאל על הראשונה, אינו

חייב משום השבועה השני', כי אכל בשעת

היתר מצד השבועה השני'.

ק"ז סק"א (קטע "ועוד הקשה"),

ק"ח.

דברי הריטב"א שאם אכל חלק מהשני'

בהיתר, דהיינו קודם ששאל על הראשונה,

ושוב שאל על הראשונה, אעפ"כ אין עליו

איסור לגמור לאכול את מה שנשאר.

ק"ז סק"א (קטע "ועוד הקשה").

דברי הרמב"ם שהיכא שנשבע שלא יאכל ככר זו, ושוב נשבע עלי' פעם שני, הרי הוא יכול לשאול על השבועה השני' כבר עכשיו אע"פ שאינו חייב בגללה כל זמן שלא שאל על הראשונה.

ק"ז סק"ד.

דברי הריטב"א שקודם ששאל על הראשונה, השני' היא בגדר שבועת שוא.

ק"ז סק"א (קטע "מיהו הבית הלוי").

דברי הרמב"ם שאינה שבועת שוא.

ק"ז סק"ד.

הדרך שהיכא שנשבע ב' פעמים, השבועה השני' חלה כבר עכשיו על הזמן של לאחר שישאל על הראשונה.

ק"ז סק"ד.

הדרך שכן הוא גם היכא שהקים לה בעלה ב' פעמים.

ק"ז סק"ד.

בענין הא שבשבועה שלא אוכל תאנים וחזר ונשבע שבועה שלא אוכל תאנים וענבים הרי השבועה השני' חלה משום כולל.

מ"ז, מ"ט, ס"ב, ס"ה, צ"ט (קטע "מיהו הקובץ"), קי"ח.

דעת הרמב"ם שאם אכל תאנים לחוד חייב שתים.

מ"ז (קטע "ולכאורה ס"ל").

בענין שבועה שלא אשתה ושוב נשבע שבועה שלא אוכל, דהשבועה השני' כוללת גם שתי' כי שתי' בכלל אכילה, והרי היא חלה גם על שתי' משום כולל, כמה חטאות הוא חייב אם שתה פעם אחת, וכן אם שתה ב' פעמים.

מ"ז.

עוד בענין כמה חטאות הוא חייב.

מ"ט.

בענין היכא ששוב שאל על הענבים, האם שבועתו השני' נפקעת, דהא נתבטל האופי של כולל (מיהו בכה"ג י"ל ששבועה שבטלה מקצתה בטלה כולה).

ס"ב.

בענין היכא שנשבע שלא אוכל תאנים, ושוב נשבע שבועה שלא אוכל סתם, האם

אמרינן שבשבועתו השני' התכוין להשבע גם על תאנים.

מ"ז.

פסקו של הרמב"ם שאם נשבע שלא יאכל היום, ושוב נשבע על ככר מסוים שלא יאכלנו לעולם, ואכלה היום, הרי הוא חייב רק אחת משום השבועה הראשונה.

צ"ט.

בענין שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה.

ק"ג.

בענין שבועה שלא אוכלנה (לככר זו) שבועה שלא אוכל.

ק"ד.

בענין נשבע שלא יאכל ט' ושוב נשבע שלא יאכל י'.

קי"ח, קי"ט.

בענין נשבע שלא יאכל י' ושוב נשבע שלא יאכל ט'.

ק"כ.

יב. היתר חכם

עיי' עוד בערך נדרים - היתר חכם.

בענין אם היתר חכם מהני משום שאיגלאי שהנדר הי' טעות, או האם זה בגדר עקירה למפרע, או האם זה בגדר עקירה מכאן ולהבא למפרע.

ק"ט.

בענין הנשבע שלא יאכל ככר זו, ואכל ממנה כזית - הצד לומר שכבר אינו יכול לשאול על שבועתו כי חשיב בגדר אכלה כולה, והצד לומר ששפיר יכול לשאול.

ק"ט.

שבועת שוא

בענין למה נשבע לבטל את המצוה היא שבועת שוא.

פ"ו, קכ"א.

דברי רש"י שהיכא שאין הדבר ניכר לג' בני אדם הרי זו שבועת ביטוי, ודברי הרמב"ם שלפעמים הרי זו שבועת אמת, דהיינו היכא ששייך לומר שלפי ראות עיניו הוא נשבע.

קכ"ג.

עצמו ע"י שבועה. והדרך שהוא חייב רק שבועה, רק שאם אינו רוצה לישבע הרי זה גופא מחייבתו לשלם.

קכ"ח (קטע "וכדברי רעק"א").

הדרך שכוונת התורה בהחייב של שבועה היא כדי שירתע ויודה ולא ישבע, וממילא בקנס שהדין הוא שאם יודה מיפטר, לא שייך חיוב שבועה, והדרך שכוונת התורה בהחייב של שבועה היא לבחון אם הוא מוכן לישבע או לא כי אם לא ירצה לישבע הרי זה יוכיח שהוא חייב, וזה הרי שייך גם בקנס.

קכ"ח (קטע "גם י"ל דס"ל").

שיטת המהרש"ך שמתוך שאינו יכול להשבע הוא דין דרבנן.

שבועות: קכ"ז.

שבועת השומרים

המחלוקת שבין רש"י ור"ת בענין מתי נשבעין שבועת השומרים לפי המ"ד בסובר עירוב פרשיות כתוב כאן.

שבועות: קכ"ט.

שבת

בענין למה החורש בעפר תיחוח פטור, האם זה משום דלא חשיב בגדר חרישה אלא בגדר מהפך בעפר בעלמא, או האם זה שפיר נחשב בגדר חרישה רק שאין זה בגדר מלאכת מחשבת.

ס"ד.

שומר

שיטת הר"י מיגש והרמב"ם שנשבעין שבועת השומרים על שוה פרוטה גם לפי רב סובר שנשבעין שבועת מודה במקצת רק על כפירת שתי כסף, ושיטת הרמב"ן שנשבעין שבועת השומרים רק על כפירת שתי כסף.

קמ"ד.

הדרך שאם המפקיד טוען ברי אין השומר נשבע שבועת השומרים.

קמ"ו (קטע "ברם י"ל").

בענין על איזה לאו עובר הנשבע שבועת שוא.

י"ח.

שבועת העדות

דברי הרמב"ם בנוגע להדרשות של אביי ורבא בנוגע להאפשרות לחייב שבועת העדות גם משום שבועת ביטוי.

פ"ב.

בענין אם שבועה שמעולם לא ידעתי לך עדות היא שבועת העדות או שבועת ביטוי.

פ"א.

הדרך שאם בצד ההן חייבים משום שבועת ביטוי, וכן בצד הלאו, אבל בצד הלאו גם אם לא ה' חייב משום שבועת ביטוי ה' חייב משום שבועת העדות, אין זה נחשב אית' בלאו והן.

ע"ט (קטע "והנה הרי"ף").

הדרך שחייבים משום שבועת העדות רק אם נשבע במזיד, אבל אם נשבע בשוגג חייב משום שבועת ביטוי, והשיטה שמי שהוא פסול לעדות שנשבע בשוגג שבועת העדות חייב משום שבועת ביטוי, אבל מי שהוא כשר לעדות שנשבע בשוגג שבועת העדות חוץ לב"ד פטור, והשיטה שבכל הצדדים שוגג פטור משבועת ביטוי.

ע"ט (קטע "והנה הרי"ף" ולהלן (שם), פ' (קטע "והנה הרי"ן" ולהלן (שם), פ"א, פ"ב (קטע "ובביאור").

דברי הר"ן בנדדים דף ב' ע"א שלפי רבנן דרבי חנינא בר אידי שבועת העדות אינה צריכה אפילו כינוי.

קל"ג.

שבועת הדיינים

בענין שצריכים "אתפוסו חפצא בידיו".

שבועות: קל"ד, קל"ה, קל"ט, ק"מ, קמ"א.

בענין שבועת הדיינים מעומד.

שבועות: ק"מ.

הדרך שמחויב שבועה חייב בעיקרו לשלם, רק שהתורה גזרה שהוא יכול לפטור את

ביאור דברי הרמב"ם שנשבעין שבועת השומרים על טענת קטן.

קמ"ו (קטע "מיהו צ"ע" וקטע אחרון).

שחיטה

שיטות הראשונים בענין אם קיימת מצות שחיטה ואיסור עשה של אינו זבוח.

נ"ה * סק"א.

בענין אם המצוה נאמרה גם על שחיטת חי' ועוף.

נ"ה * סק"ג.

הדרך שהמצוה נאמרה רק על היכא ששוחטים כדי לאכול לכל הפחות כזית מהבשר, אבל לא היכא ששוחטים שלא על דעת לאכול אלא כדי להאכיל לכלבים וכדומה.

נ"ה * סק"א * (קטע "מיהו יש להעיר").

הקושיא שאם שחיטה היא מצות עשה למה אסור לשחוט בסכין של עבודת כוכבים שאסור בהנאה הלא מצות לאו ליהנות ניתנו.

נ"ה * סק"ב.

בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחיי" בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, ופירושם של תוס' שהכוונה בבהמה בחיי" וכו' היא להאיסור של אינו זבוח.

נ"ה * סק"א.

שטרות

ששטר לא מהני להוציא מן הלוח כשהמלוה טוען שמא, וביאורו של הקצה"ח בזה.

קמ"ו (קטע ראשון).

שליחות

קושיית הנתיחה"מ למה צריכים לומר דלא מהני משום שהוא חב לאחריני תיפוק ל"י משום שאינו שלוחו של בעל הממון.

קמ"ב.

תופס לבעל חוב

קושיית הנתיחה"מ למה צריכים לומר דלא מהני משום שהוא חב לאחריני תיפוק ל"י משום שאינו שלוחו של בעל הממון.

קמ"ב.

תרומה ומעשרות

בענין אם חייבים להפרשי תרומות ומעשרות או האם זה רק מצוה קיומית אם הוא רוצה לאכול את הטבל.

נ"ה * סק"א (קטע "וכן לא קשה"). המחלוקת בין אבא שאול ורבנן אם האיסור אכילה של תרומה לזר הוא בכזית או בשוה פרוטה.

ל"ו.

תרי"ג מצות

בענין אם הרמב"ם מונה בכלל תרי"ג דבר שאינו בגדר מצוה חיובית אלא בגדר איסור עשה, ודעת הראב"ד בזה.

נ"ה * סק"א (קטע "מיהו אולי גם הראב"ד").